

**การศึกษามูลของการใช้คู่มือฝึกอบรม  
หลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี  
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม สำหรับวิทยากร  
( The Effectiveness of Developmental Skills Inventory Training  
Manual with Participatory Learning Process for Trainers.)**

**โดย**

**จันทร์เพ็ญ รัชสินพงษ์**

**สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข**

**พ.ศ. 2552**

### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการใช้คู่มือฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม สำหรับวิทยากร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสำหรับวิทยากร และศึกษาผลของการใช้คู่มือฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสำหรับวิทยากร รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบ One group pretest-posttest design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ บุคลากรสาธารณสุขและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 45 คน และบุคลากรสถาบันราชานุกูล จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด-5ปี ของสถาบันราชานุกูลและคู่มือฝึกอบรม หลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด-5ปี โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสำหรับวิทยากรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมทั้งแบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังการอบรม แบบประเมินผลภาคปฏิบัติ แบบประเมินความพึงพอใจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการอบรม แบบสังเกตความสามารถในการใช้คู่มือฝึกอบรมของวิทยากร และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้คู่มือฝึกอบรมของวิทยากร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน และ T-test

ผลการวิจัย พบว่า คู่มือฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสำหรับวิทยากร มีประสิทธิภาพเท่ากับ 98.11/91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้(80/80) และเมื่อศึกษาผลของการใช้คู่มือฝึกอบรม พบว่า ผู้อบรมมีความรู้ก่อนและหลังการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี ของสถาบันราชานุกูล เพิ่มขึ้น ในระดับมากที่สุด ส่วนความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม พบว่าผู้อบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.02 ในด้านความคิดเห็นต่อการอบรม ผู้เข้าอบรมเห็นว่าช่วยให้ผู้อบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และได้รับประสบการณ์ที่ตรงกับการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก สามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องเกินความคาดหวังที่วางไว้ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนางานได้ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ได้รู้จักเครือข่ายในกลุ่มงานต่างๆเพิ่มมากขึ้น ได้เรียนรู้พัฒนาการเด็กปกติและเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ได้ฝึกปฏิบัติจริง ตลอดจนได้แลกเปลี่ยนปัญหา อุปสรรคในการทำงานกระตุ้นพัฒนาการ ส่วนในด้านข้อเสนอแนะ ผู้อบรมต้องการเอกสาร ความรู้ เกี่ยวกับเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า เช่น ออทิสซึม กลุ่มอาการดาวน์ สมองพิการ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคัดกรองและการส่งเสริมพัฒนาการ

และต้องการศึกษาการให้บริการของหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องเรียนหรือสถานที่ทำกิจกรรมต่างๆ ในส่วนของวิทยากรพบว่า วิทยากรมีความสามารถในการใช้คู่มือฝึกอบรมเมื่อสิ้นสุดการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นต่อคู่มือฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม สำหรับวิทยากร ว่ามีความเหมาะสมสำหรับใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด- 5 ปี ของสถาบันราชานุกูล โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคู่มือฝึกอบรม สรุปได้ว่า จำนวนผู้เข้าอบรมในแต่ละรุ่นไม่ควรมากเกินไปกว่า 30 คน ควรปรับเวลาและรูปแบบการดำเนินกิจกรรมกลุ่มย่อยให้น้อยลงโดยใช้วิธีบรรยายสรุปในบางกิจกรรมแทน กิจกรรมการประเมินความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการ ควรปรับเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าอบรม และควรเพิ่มรูปภาพคู่มือทั้ง 7 เล่ม และขั้นตอนการส่งเสริมพัฒนาการใน power point ประกอบการสอนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้มากขึ้น ในส่วนกิจกรรมการประเมินผลภาคปฏิบัติ ควรเพิ่มจำนวนวิทยากรในฐานที่ต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมนาน เช่นฐานประเมินพัฒนาการละเอียด ฐานวางแผนระยะยาว ฐานวางแผนระยะสั้น และควรจัดที่นั่งสำหรับผู้อบรมที่รอเข้าประเมินผลภาคปฏิบัติในแต่ละฐานแยกออกจากผู้ที่กำลังทำกิจกรรมในฐาน นอกจากนั้นควรจัดกิจกรรมผ่อนคลายความเครียดกันในแต่ละฐานกิจกรรมด้วย